



Вплив особистості викладача на навчальну мотивацію студентів-спортсменів

Орленко О. М., Ткачов С. І.

Харківська державна академія фізичної культури, Харків, Україна

Анотація. За результатами здійсненого в 2016-2017 навчальному році дослідження з'ясовано характер впливу особистості викладача як ефективного «мотиватора» з позитивним іміджем.

Ключові слова: навчальна мотивація, студент-спортсмен, особистість викладача, імідж викладача, викладач-«мотиватор».

Вступ. Якість професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти насамперед забезпечується цілеспрямованою і наполегливою діяльністю викладачів. Вказане є необхідною умовою для того, щоб студенти виявляли стійке й постійне бажання «жадібно» вчитися. Останнє фактично означає високий рівень навчальної мотивації – «ідеальний», із психолого-педагогічної точки зору, стан пізнавальної активності, який зумовлює ефективне засвоєння студентами необхідних знань і набуття потрібних умінь та навичок у роботі з юними спортсменами або школярами [1, с. 335].

У проведених в Харківській державній академії дослідженнях на кафедрі педагогіки та психології було використано трактовку поняття навчальної мотивації, що поширене у сучасній психолого-педагогічній літературі та розуміється як стимулююча сила процесу учіння, яка відображує стан пізнавальної активності особистості й зумовлює результативність її навчання [2; 3; 4; 5].

Для подальшого вдосконалення науково-методичного забезпечення діяльності викладачів у спортивно-педагогічному виші доцільно з'ясувати характер впливу особистості викладача на рівень навчальної мотивації студентів-спортсменів, для яких освітній процес має певну специфіку – поєднання теоретичних занять з великою кількістю практичних занять на спортивних базах, доповнення занять за розкладом активним тренувальним процесом, спортивні збори та участь у змаганнях [2, с. 38-39; 3, с. 100-102].



Мета дослідження – з'ясувати характер впливу особистості викладача на навчальну мотивацію студентів-спортсменів на прикладі Харківської державної академії фізичної культури.

Матеріал і методи дослідження. Для вирішення поставленої мети упродовж 2016-2017 років у Харківській державній академії фізичної культури було проведено дослідження, у якому взяли участь 76 студентів 2 курсу стаціонарної форми навчання.

Дослідження проводилося за двома етапами, на яких застосовувалися нижче наведені пошукові методи.

На першому етапі (листопад-грудень 2016 року) здійснювався збір необхідних даних, для чого було використано такі пошукові методи, як спостереження (за навчальною діяльністю студентів на заняттях), індивідуальні та групові бесіди (зі студентами у позааудиторний час); тестування (із застосуванням методик: «Морфологический тест жизненных ценностей», «Потребность в общении», модернізований варіант опитувальника І. Ільїна) для виявлення характеру впливу особистості викладача на навчальну мотивацію студентів-спортсменів.

На другому етапі (січень-лютий 2017 року) було проведено вивчення одержаних даних, для чого використовувалися такі пошукові методи, як аналіз і систематизація, статистичний аналіз (для представлення результатів у процентному відношенні), узагальнення (для формулювання висновків).

Результати дослідження та їх обговорення. Застосування вищевказаних методів і тестових методик дозволило досягти запланованої мети, а саме з'ясувати яке місце займає особистість викладача серед інших факторів впливу на навчальну мотивацію студентів-спортсменів.

Так, за підсумками спостереження за навчальною діяльністю студентів на заняттях, індивідуальних та групових бесід зі студентами у позааудиторний час, застосування модернізованого варіанту методики І. Ільїна вдалося встановити, що особистість викладача посідає перше місце поряд з іншими факторами, а саме: особистість викладача, який може суттєво вплинути на свідомість студентів, тобто зацікавити (захопити) своїм предметом та завдяки цьому сприяти їх саморозвитку; характер ставлення професорсько-викладацького складу до студентів (заінтересований, відповідальний, діяльнісний, конструктивний або формальний, малодіяльнісний, неконструктивний); мета навчання студентів – реальна (набуття знань і разом з цим отримання документу про освіту) або формальна (насамперед отримати диплом).

При цьому «популярність» першого фактору сягнула рівня 78%, а другого та третього – 43%.



У результаті додаткового вивчення – проведення спостереження, бесід зі студентами (43 особи) та викладачами (22 особи) – було встановлено, що на сприйняття викладача як «мотиватора» впливають: прагнення викладача постійно вдосконалюватися; активна життєва позиція; моральні якості, особливо чесність і справедливість, бажання працювати зі студентами; готовність спілкуватися з ними поза межами аудиторної роботи – консультувати, підтримувати, надавати рекомендації та поради щодо оптимальних шляхів у самостійній навчальній роботі; знання свого предмету; ораторські здібності; толерантність; дисциплінованість; витримка; уміння цікаво і доступно викладати, враховувати думку студентів або коректно її заперечувати, організовувати студентів на участь у різних навчальних, наукових та виховних заходах.

Слід також зауважити, що наявність або відсутність у викладача автомобіля та дорогого телефону відіграють, за думкою студентів, незначну роль у загальному сприйнятті іміджу викладача.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи вищевикладені результати, слід наголосити, що резерви підвищення рівня навчальної мотивації студентів-спортсменів знаходяться у площині діяльності кожного викладача, який своїм прикладом може суттєво вплинути на результат навчання студентів та їх свідоме ставлення до майбутньої професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень з означеної проблеми полягають в тому, що постає можливість розробки науково-методичних рекомендацій для викладачів, які прагнуть позитивно впливати на рівень навчальної мотивації студентів-спортсменів із можливістю їх застосування в інших спортивно-педагогічних закладах вищої освіти.

Список використаної літератури.

1. Aghyppo A., Orlenko O., Tkachov S. Role of physical education on the formation of a healthy lifestyle outside of school hours. *Journal of Physical Education and Sport*. 2016. № 16(2), Art 54. pp. 335-339. online: ISSN: 2247-806X; p-ISSN: 2247-8051; ISSN-L: 2247-8051 © JPES
2. Гант О.Є., Малик Я.К. Спортивна діяльність як особливий вид професіонального функціонування людини. *Проблеми екстремальної та кризової психології: Вісник Нац. ун-ту цивільного захисту України*, 2015. Вип. 17. С. 38-47.
3. Котик В., Павлик О. Характеристика мотивації до успіху та уникнення невдач висококваліфікованих футболісток. *Матеріали III науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівця в умовах сучасного освітнього простору»* (м. Харків, 21 квітня 2017 року). Харків: ХДАФК, 2017. С. 99-104.



4. Ткачов С.І. Дослідження мотиваційної сфери висококваліфікованих спортсменів. *Матеріали III науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців в умовах сучасного освітнього простору»* (м. Харків, 21 квітня 2017 року). Харків: ХДАФК, 2017. С. 171-175.
5. Ткачов С.І., Клевцов Д.С. Фактори впливу на рівень мотивації школярів 12-14 років до занять фізичною культурою та спортом. *Зб. наук. праць Харківської державної академії фізичної культури*. Харків: ХДАФК, 2015. С. 96-98.